



# Kartong-Agnes

Text: Annika Luther

Bild: Bettina Björnberg-Aminoff

Med den här sagoboken vill vi berätta för barn hur en mjölkburk blir till. Sagan börjar i skogen med att träd som utgör råmaterial vid tillverkning av mjölkburkarna avverkas. Sagan slutar med att en mjölkburk står på bordet i köket.

Sagoboken är finansierad av Finlands Skogsstiftelse.

Utgivare:

© Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio



**KARTONG-AGNES**



Agnes har tråkigt.



Mamma dricker sitt morgonkaffe och läser sin tidning.  
Pappa dricker sitt morgonkaffe och läser sin tidning.  
Agnes håller mera mjölk på sin gröt och tittar på alla  
spindelbokstäver på burken.



Plötsligt blir det vått på hennes lillfinger.



Spillde hon?

Nej! Det är bara kon på burken som sticker ut sin långa ljus-röda tunga och slickar henne! Innan hon vet ordet av har mamma och pappa och tidningarna blivit helt suddiga och här står hon på en vit äng med en fläckig ko framför sig.



Inte alls så tråkigt längre!

– Ser man på! En liten myra! Kon pratar med mat i munnen och viftar bortflugor med svansen. Den är ganska stor. Agnes känner sig faktiskt liten som en myra. Hon tar ett steg tillbaka, men stoppas av en vit och slät vägg.

– Vad finns det bakom väggen?

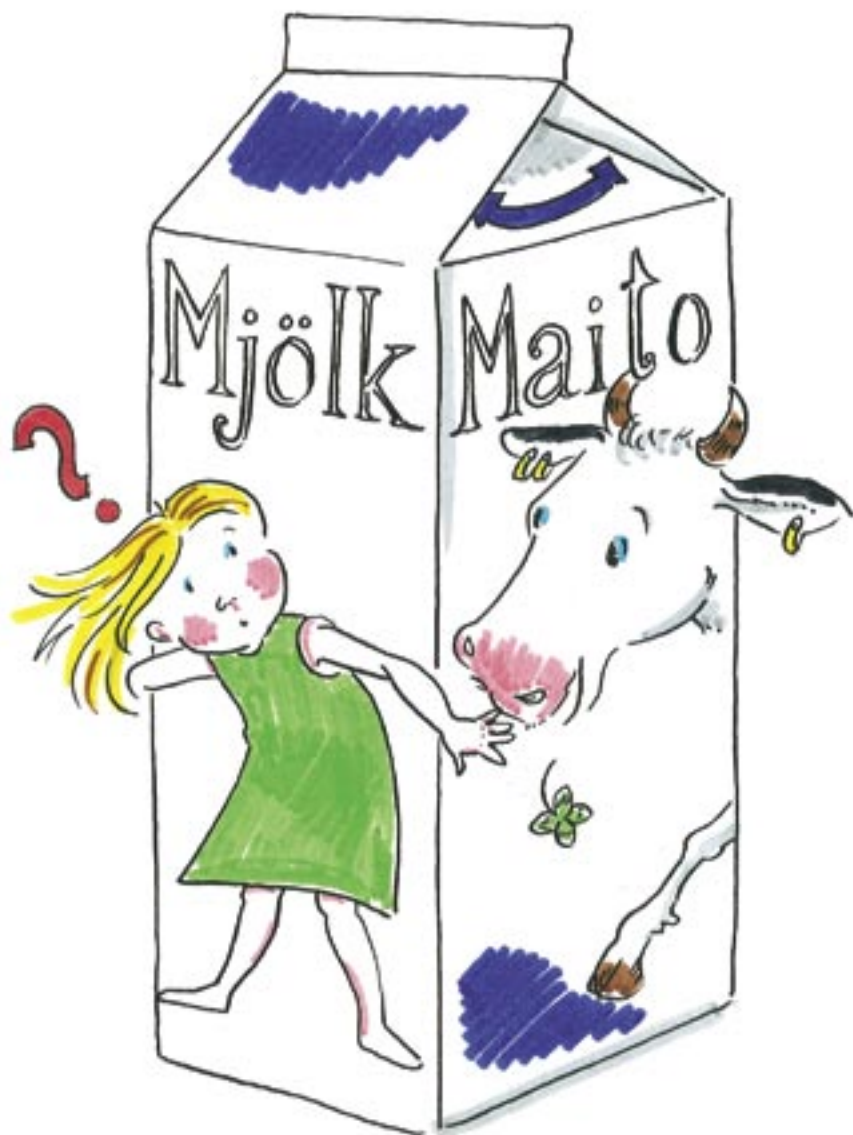
– Mjök förstås! Du är visst inte så fiffig du, lilla vän...

– Men vad är det här då? Agnes trycker handen mot väggen som är glansig och hal.





– Laminerad kartong så klart!



– Vad är l-l-lanimerad kartong?



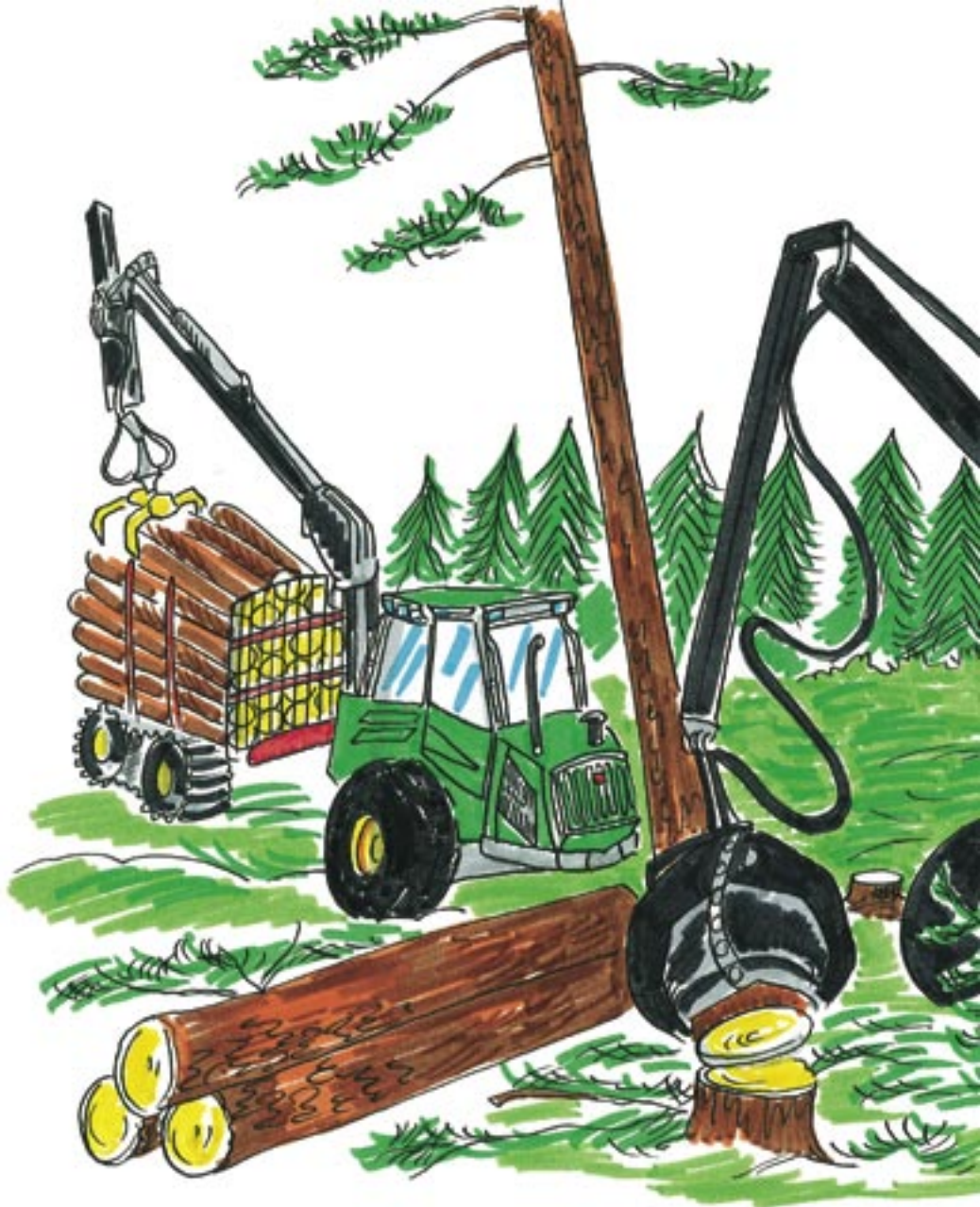
Nu blir kon så upprörd att den slår klöven för pannan.  
– Ni människor som tror att ni vet allting! Tur att du träffade mig! Hoppa upp på min rygg så skall jag visa dig världen!



Agnes kravlar sig upp så fort hon kan innan kon hinner ångra sig och så bär det iväg. Mamma och pappa och tidningarna blir mindre och mindre och försvinner. Agnes undrar om de ser att hon vinkar, men sedan måste hon hasa sig framåt för att inte trilla av.



Sådär! Nu  
sitter hon bra med benen  
dinglande på var sin sida om kons  
lurviga nacke och håller ett stadigt  
grepp om de varma hornen.



Innan hon hunnit säga mjölkburk en gång är de redan ute i skogen! Någoting morrar ilsket framför dem. Tallarna vajar och stjärper omkull. En björn? Gröten vänder sig i Agnes mage, kanske det snart är *hon* som blir björnens morgonmål? Kon lunkar framåt utan att låta sig skrämmas. Nu ser hon att morraren inte alls är en björn, utan en



jättelik grön maskin med blinkande lyktor och stora hjul. I framändan svingar sig en jättestor klo och framför maskinen står en tall. I nästa sekund har klon gripit tag om tallen, kapat av den och lyft den högt upp i luften! Lika snabbt glider den ner igen, men utan grenar och kapas i tre långa stockar.



Nå nu vet du var kartongen växer, säger kon.

Agnes förstår inte ett smack men vill inte visa sig dum.

Naturligtvis! säger hon och gnider sig om hakan som farfar gör när han funderar. Kon vänder maskinen ryggen och vandrar ut till en liten väg. Där lastas en stor trave likadana stockar på en lastbil. Lasset är nästan fullt och bilens motor vrålar igång.

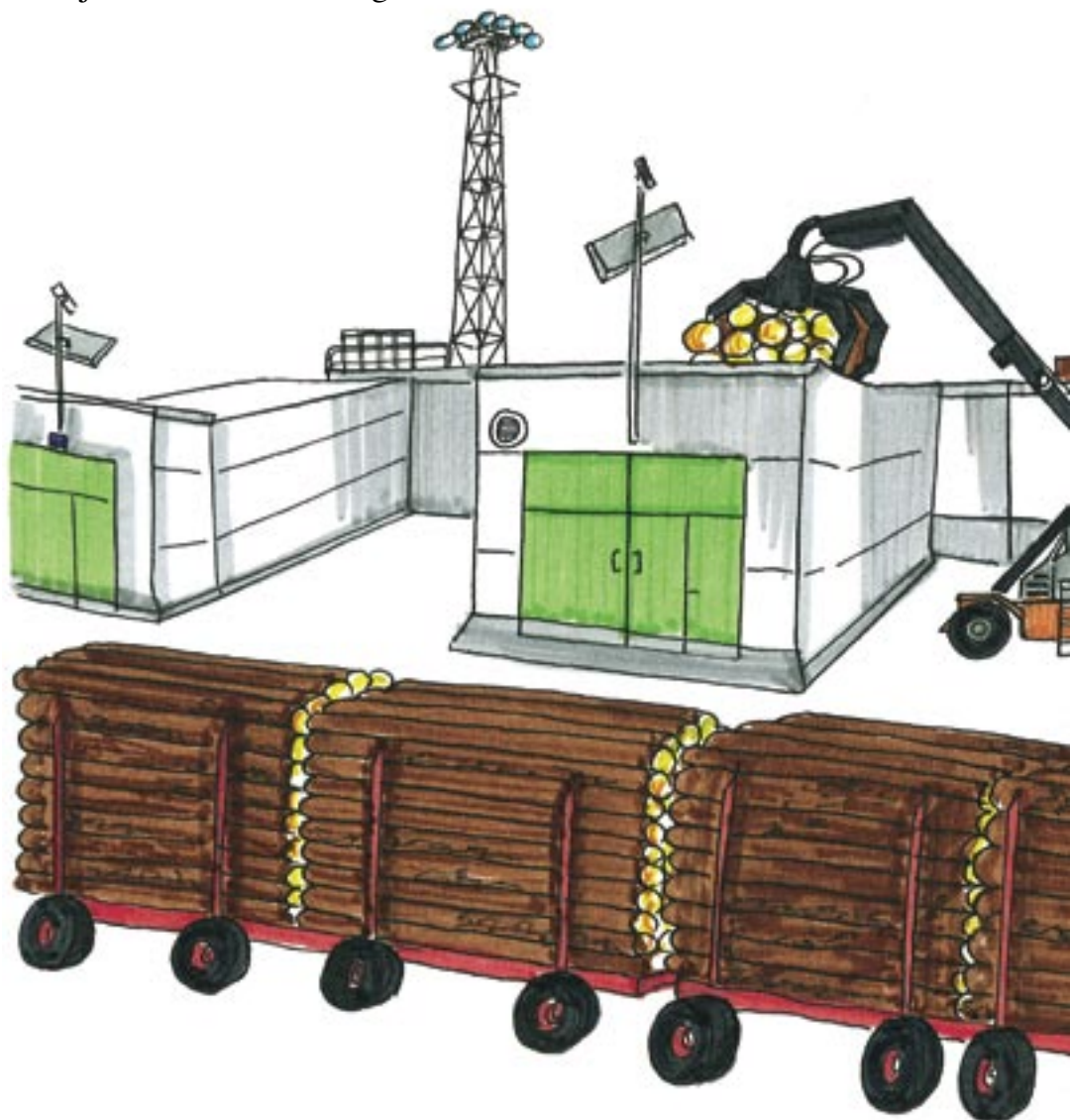
– Håll i dig! säger kon och tar ett jätteskutt upp på lasset och lägger sig högst upp med alla ben spretande rakt åt sidorna. Nu blir det berg- och dalbana! Vinden viner i Agnes hår. Aldrig har hon åkt så här fort så här högt uppe. Hon snusar in den goda doften av barr och kåda och skrattar rakt ut i luften.

– Här luktar gott!



– Vänta bara lilla myra, snart skall du få känna på lukter!  
Det får Agnes.

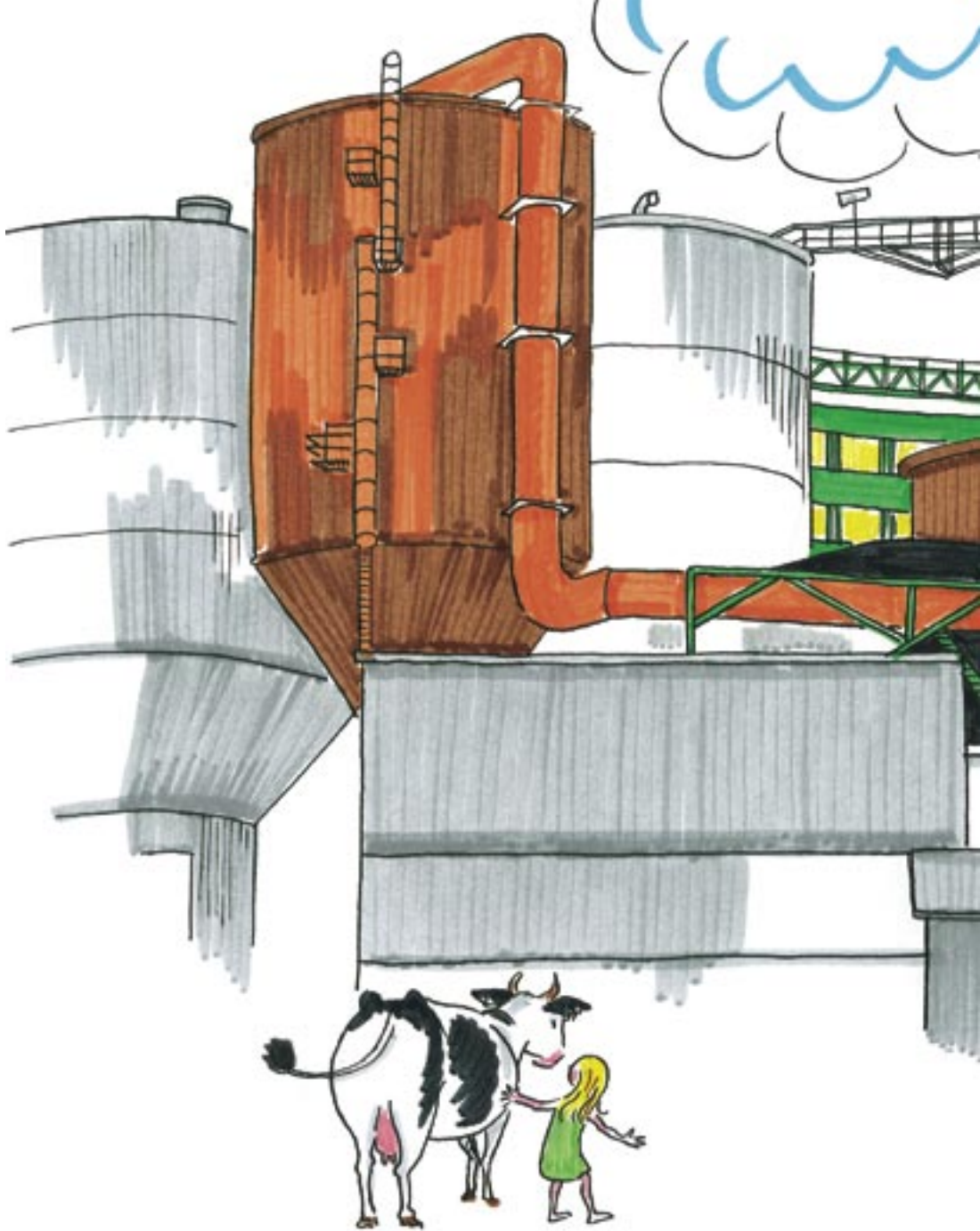
Plötsligt luktar det helt annorlunda i hennes näsa. En blandning av prutt och fotsvett. Smaskens! Vart är de riktigt på väg? Hon spanar försiktigt upp över förarhytten. Framför dem reser sig ett väldigt slott med höga torn. Några av tornen är smala och bolmar vit rök. Andra är tjocka och ser ut som glänsande silverflaskor.







Bilen stannar och kon glider ljudlöst ner.  
Agnes klamrar sig fast så att fingrarna värker.  
Tur att de inte stannade kvar på lasset i alla  
fall, för nu dinglar en riktig tyrannosaurusklo  
ner från himlen, griper tag i stockarna och  
slänger över dem på ett rullande band.  
Därifrån trillar de in i ett svart hål.  
– Nu ska de åka till silvertornen  
för att kokas, säger kon.



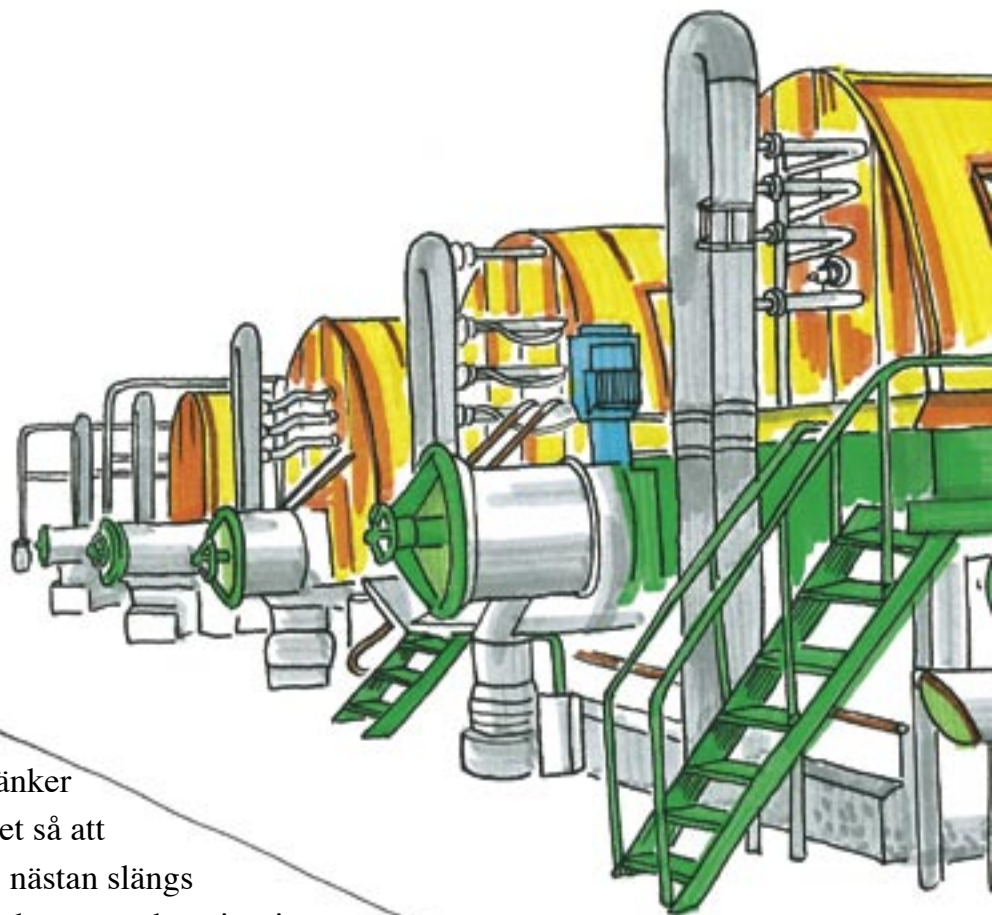
– Kokas? frågar Agnes. Jag trodde att stockar är någonting man sågar?  
Kon förklarar att sådana här ynka små stockar som de åkt på egentligen  
kallas *massaved* och kokas till en gröt som man sedan pressar ut till



papper och... och...? Agnes förstår att kon väntar på att hon skall säga någonting.

- Papper och... och.... och... plast? Kon suckar djupt.
- Du är ju lika långsam som en snigel i en kosvamp, lilla vän...
- Papper och... Agnes tänker så det knakar. Papper och...
- Det börjar på K säger kon. Som KO!
- Jag kan inte skriva! ropar Agnes argt, men så förstår hon: KARTONG!
- Äntligen! säger kon. Det var på tiden.

Nu måste vi akta oss litet om du skall få se något mera.

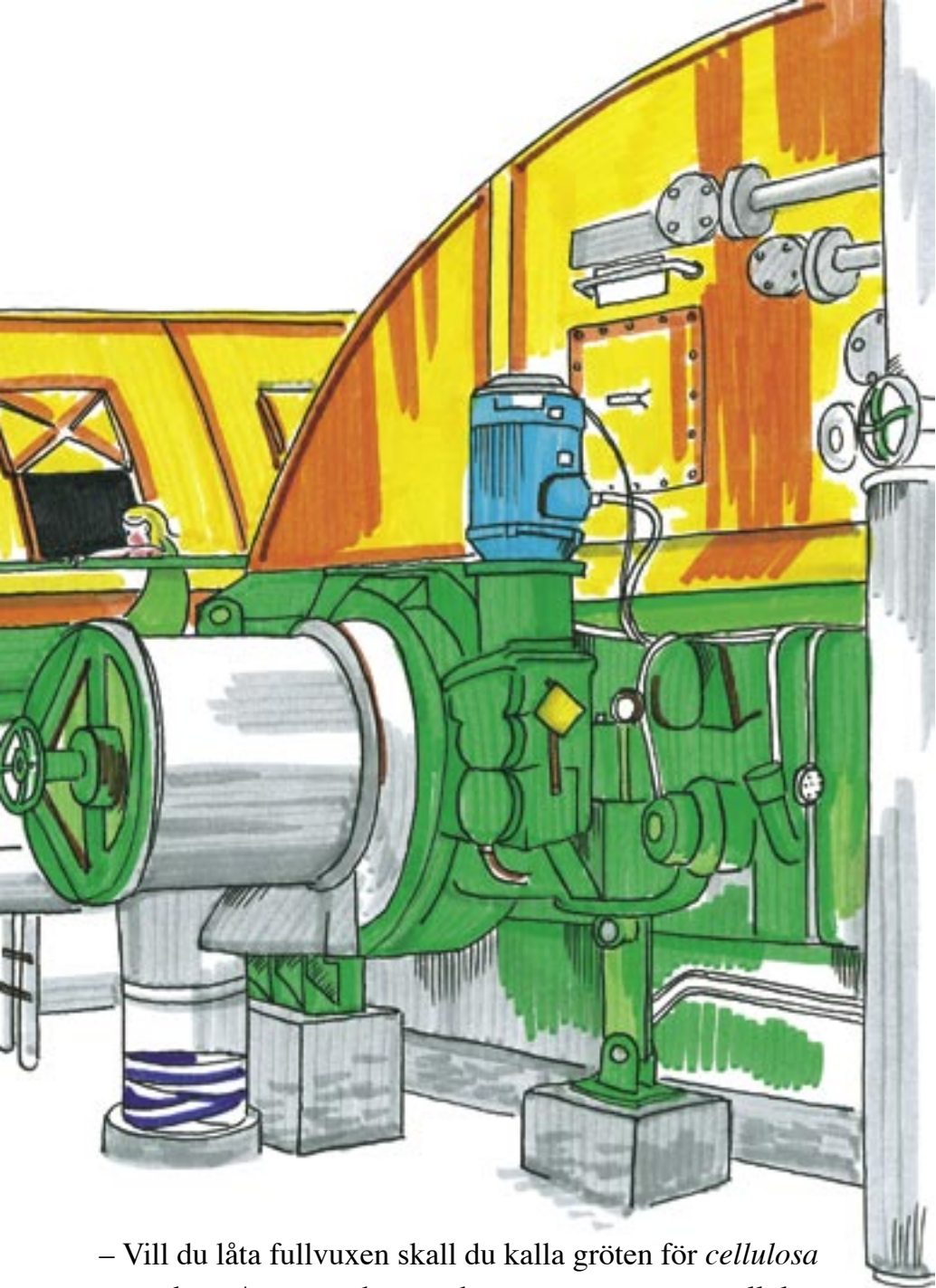


Kon sänker  
huvudet så att

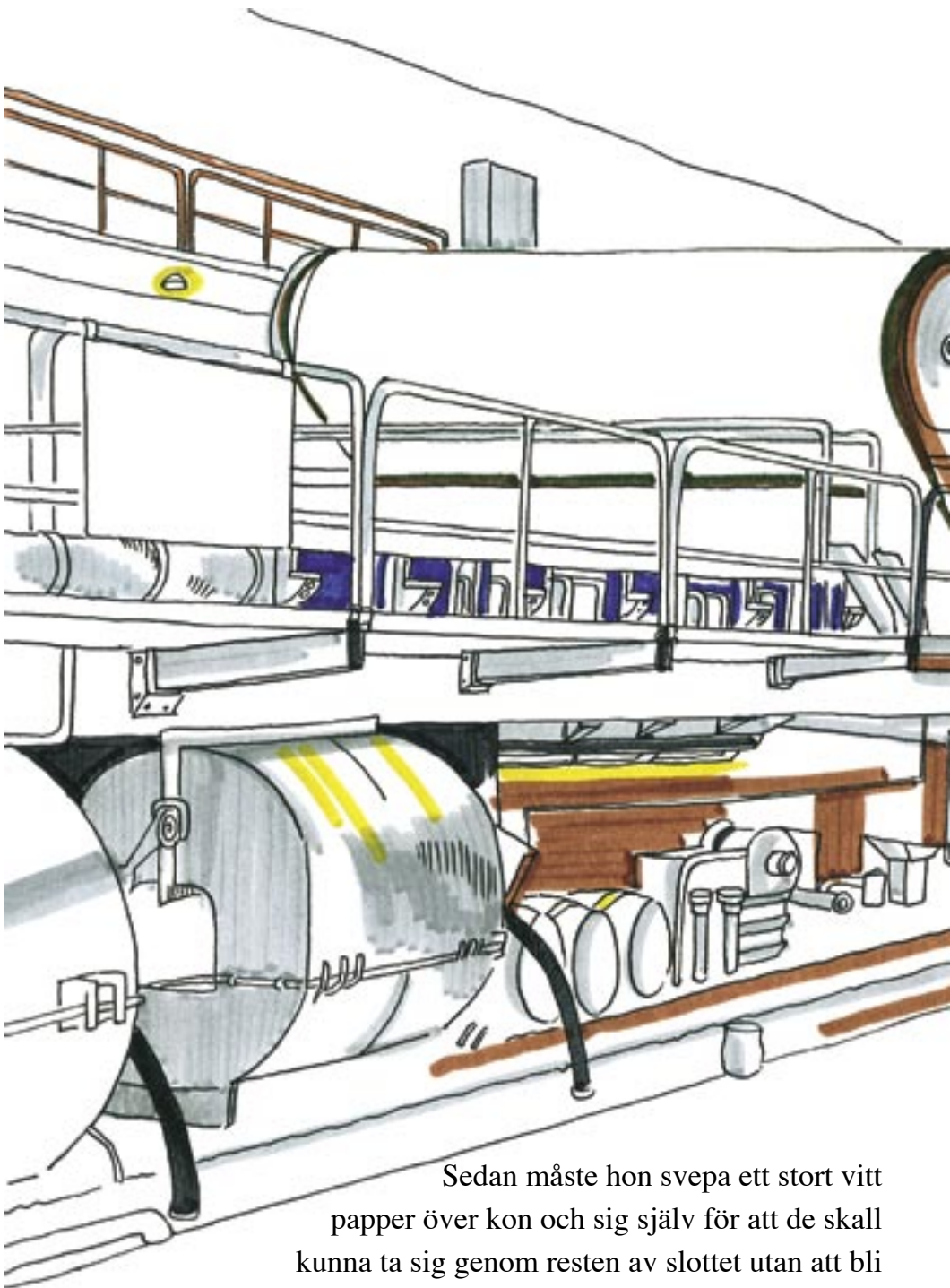
Agnes nästan slängs  
mellan hornen och smiter in  
genom en dörr som står öppen. Där  
inne är det varmt och bullrigt. Framför dem  
står en lång rad med jättelika baljor.

– Där åker stockgröten och bleks! råmar kon i Agnes öra.

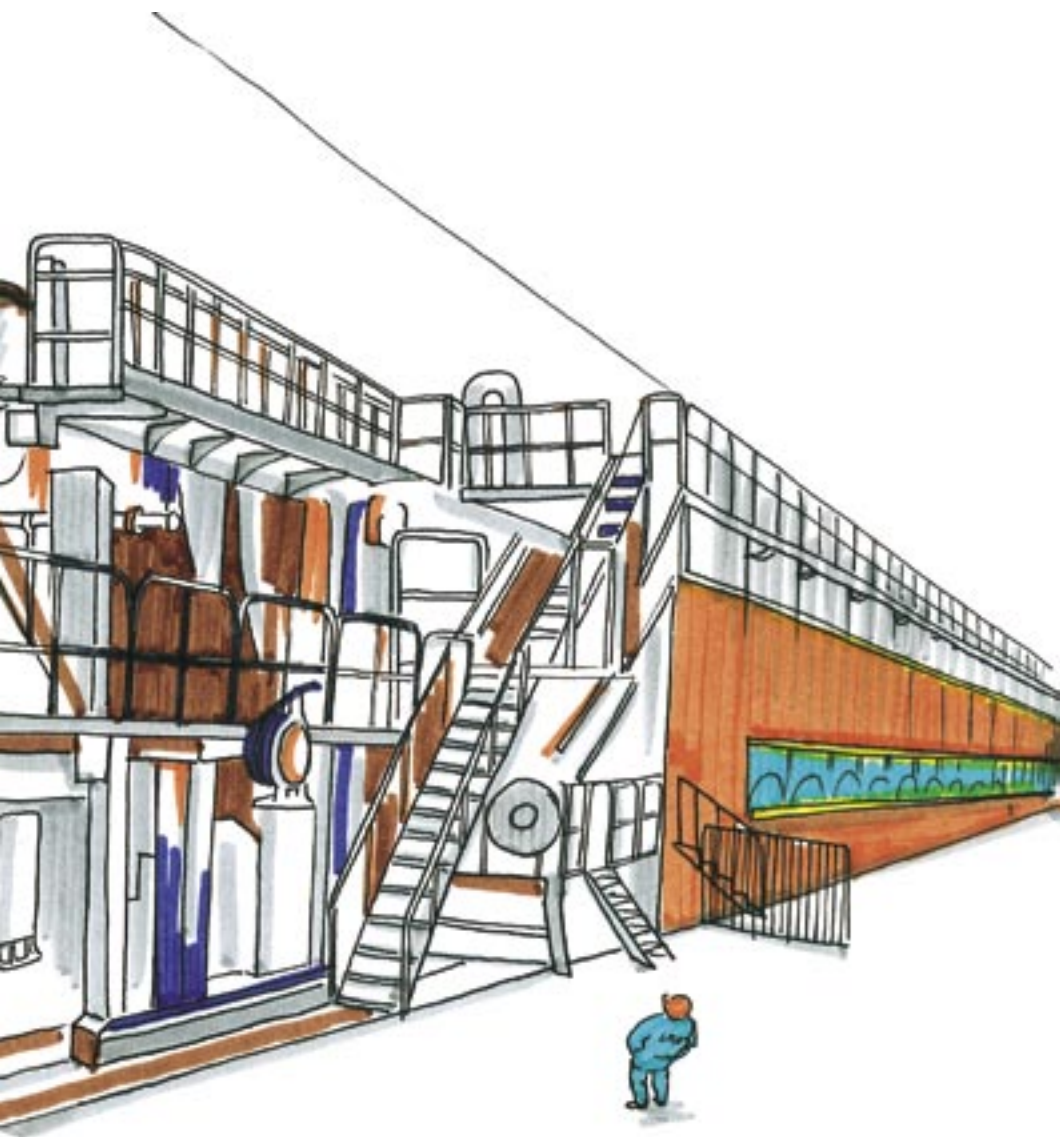
Agnes klättrar upp för en liten stege och kikar ner i den ena baljan  
efter den andra. Ja-a! Precis som kon sa: Rågmjölsgröt, havregrynsgröt och  
i den sista slät vit mannagrynsgröt.



– Vill du låta fullvuxen skall du kalla gröten för *cellulosa* säger kon. Agnes undrar om hennes egen morgoncellulosa hemma på köksbordet redan hunnit bli kartong.



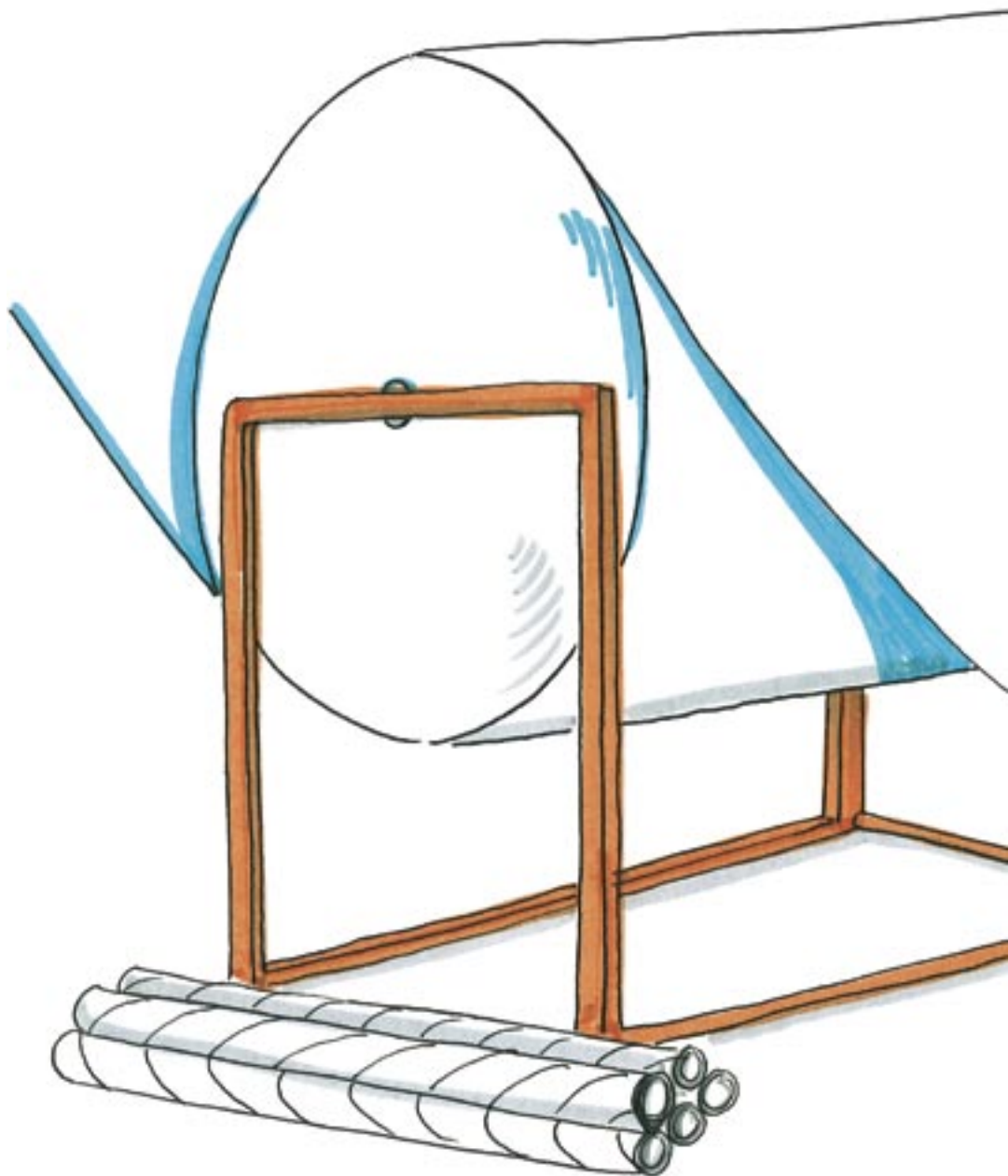
Sedan måste hon svepa ett stort vitt  
papper över kon och sig själv för att de skall  
kunna ta sig genom resten av slottet utan att bli  
upptäckta. Sakta sakta glider pappershögen med Agnes



och kon under sig förbi stora pappersmaskinen.

I ena ändan matas den vitaste cellulosan in och i andra ändan kommer den ut som platt kartong. En gubbe bakom ett fönster sträcker förvånat på halsen för att se vad det är för konstigt som glider fram där nere, men just då hämtar någon en kopp kaffe åt honom och när han tittar upp nästa gång är högen redan borta.

I bortersta ändan av den stora hallen hänger stora rullar kartong som kommit ut ur maskinen.

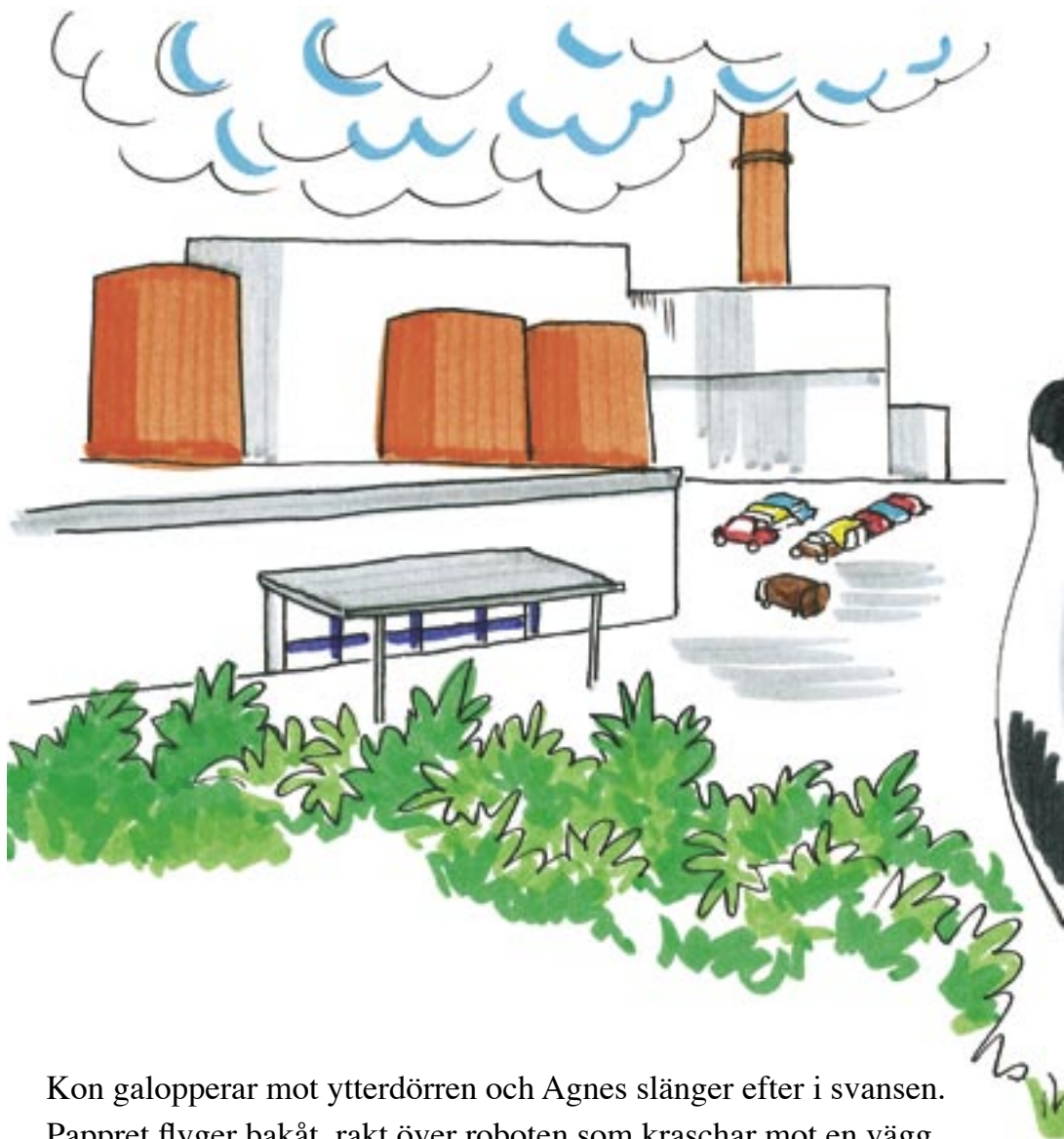




– Riv av en liten bit och håll vatten på den! viskar kon och Agnes hasar ner, tar en bit kartong och håller den under en vattenkran. Dropparna rinner av som från ryggen av en anka.



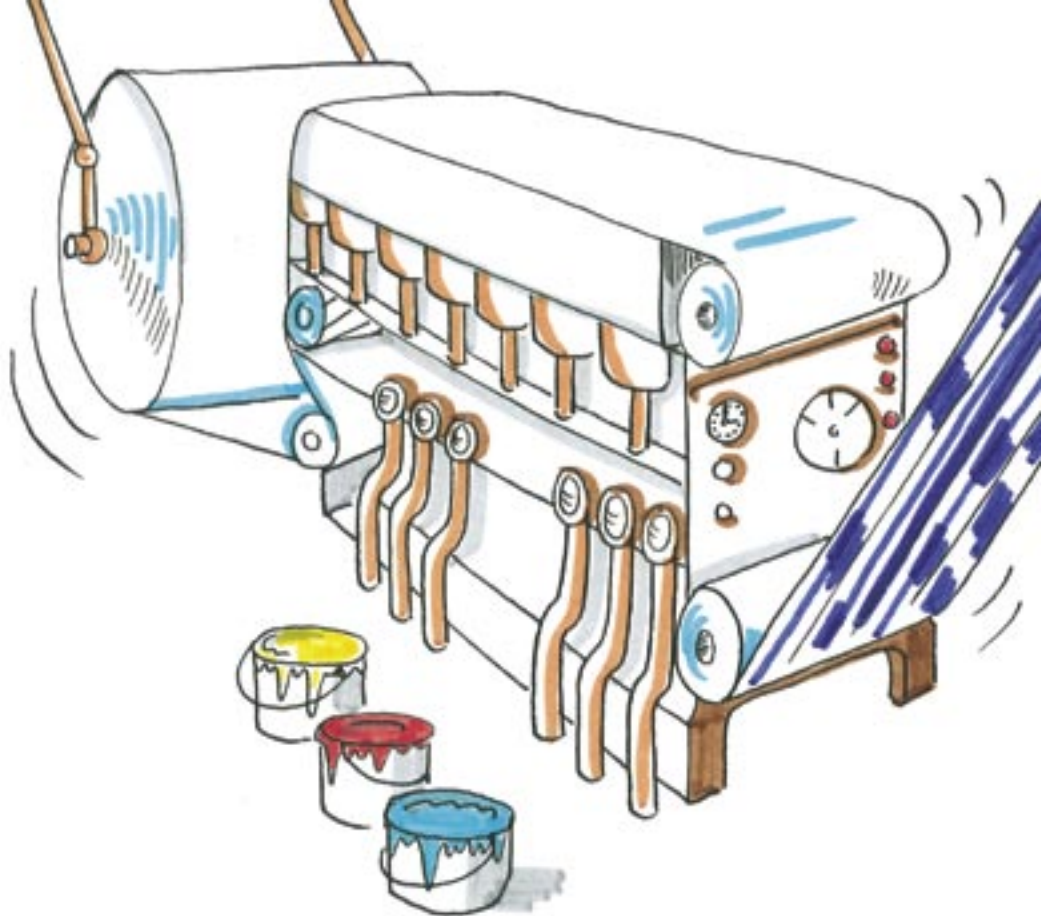
– L-A-M-I-N-E-R-A-D kartong! viskar kon långsamt och tydligt.  
– L-A-N-I-M-E-R-A-D... viskar Agnes efter, men nu kommer en liten orangefärgad robot susande med tre gubbar efter sig.



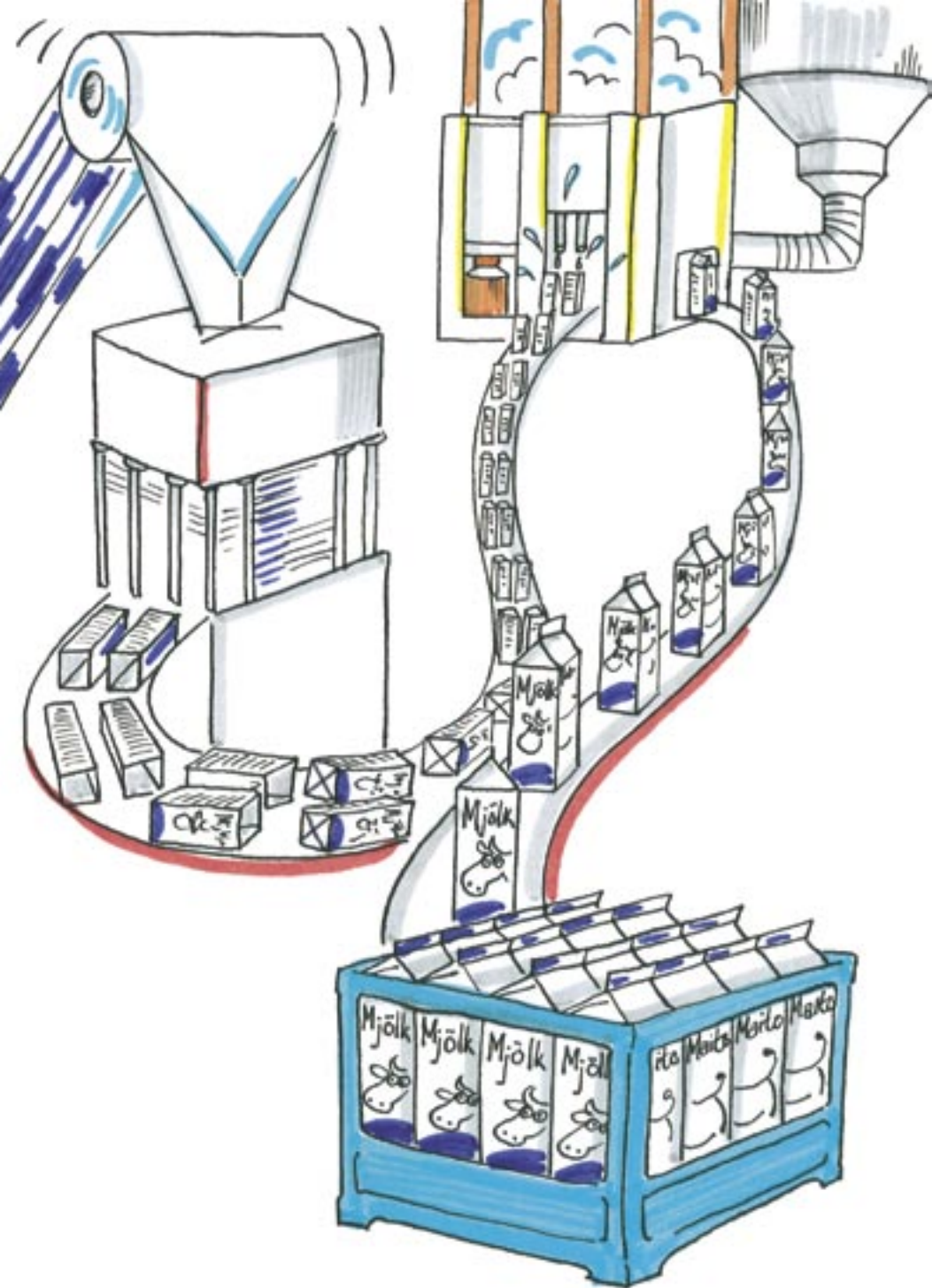
Kon galopperar mot ytterdörren och Agnes slänger efter i svansen. Pappret flyger bakåt, rakt över roboten som kraschar mot en vägg och gubbarna trillar över varandra som käglor. Men det vet Agnes och kon inte om för nu är de äntligen ute igen. Himlen är blå och granar och tallar vajar i vinden. Kon travar genom skogen som en riktig älg. Agnes börjar bli litet trött.

- Gör du resten själv sen? mumlar hon och nickar till där hon sitter.
- Resten?
- Nå mjölken, och din bild och alla bokstäverna?





- Nej, jag gör bara mjölken. Men kartongen åker till ett annat slott där den viks, klipps till burkar och dekoreras med fina bilder av mig. Sen åker burkarna vidare till mejeriet där de fylls med mjölk. Och allt bara för att du skall kunna plocka ut burken ur kylskåpet och dricka när du vill lilla myran!
- Det har jag faktiskt aldrig tänkt på, men tack i alla fall! säger Agnes och trycker kinden mot kons sköna päls.



Lika fort som äventyret började är det över igen. Agnes dimper ner på sin vanliga plats vid frukostbordet. Mamma och pappa har inte ens tittat upp ur sina prasslande tidningar.



Var allt bara en dröm? Nej! I Agnes ficka ligger en liten bit laminerad kartong och på mjölkburken har kon lagt sig ner för att vila efter sin ansträngande utfärd. Den tuggar lugnt och viftar åt Agnes med örat.





produktnr: 1054 sve  
ISBN 952-5632-00-8